

DUAL TA'LIMDA DIDAKTIK MATERIALLARNI LOYIHALASHDA TEXNIKAVIY VOSITALARDAN FOYDALANISH

Parpiyev Voxobjon Murotovich,
Qo'qon davlat universiteti o'qituvchisi.
mr.vahobjon@mail.ru

Annotatsiya. Dual ta'lim tizimida didaktik materiallarni loyihalash jarayonida zamonaviy texnikaviy vositalardan foydalanishning pedagogik ahamiyati yoritilgan. Onlayn va oflayn ta'lim muhitida qo'llaniladigan raqamli texnologiyalar, multimediali resurslar hamda interaktiv platformalarning ta'lim samaradorligini oshirishdagi o'rni tahlil qilinadi. Shuningdek, texnik vositalar asosida yaratilgan didaktik materiallarning talabalarning kasbiy kompetensiyalarini shakllantirishga ta'siri asoslab beriladi.

Kalit so'zlar: dual ta'lim, didaktik material, texnikaviy vositalar, raqamli ta'lim, multimediali resurslar, kasbiy kompetensiya.

Bugungi kunda ta'lim tizimini modernizatsiya qilish jarayonida dual ta'lim modeli alohida ahamiyat kasb etmoqda. Dual ta'limning asosiy mohiyati nazariy bilimlarni ta'lim muassasalarida, amaliy ko'nikmalarni esa ishlab chiqarish korxonalari va tashkilotlarda uyg'un holda shakllantirishdan iboratdir. Ushbu jarayonda didaktik materiallarni loyihalash va ularni texnikaviy vositalar asosida tashkil etish ta'lim sifatini oshirishning muhim omillaridan biri hisoblanadi.

Didaktik materiallar ta'lim jarayonining mazmuniy asosini tashkil etib, o'quvchilarning bilim, ko'nikma va malakalarini shakllantirishga xizmat qiladi. Dual ta'lim sharoitida bu materiallar nafaqat nazariy ma'lumotlarni, balki ishlab chiqarish jarayonlariga yaqinlashtirilgan amaliy topshiriqlarni ham o'z ichiga olishi lozim. Shu sababli, didaktik materiallarni loyihalashda zamonaviy texnikaviy vositalardan foydalanish ularning samaradorligini sezilarli darajada oshiradi.

Texnikaviy vositalar tushunchasiga kompyuter texnikasi, interaktiv doskalar, multimediali proyektorlar, elektron darsliklar, videodarslar, virtual laboratoriyalar, simulyatorlar hamda masofaviy ta'lim platformalari kiradi. Ushbu vositalar yordamida yaratilgan didaktik materiallar o'quvchilarda bilimlarni vizual, eshitish va amaliy faoliyat orqali chuqur o'zlashtirish imkonini beradi. Ayniqsa, murakkab ishlab chiqarish jarayonlarini virtual muhitda modellashtirish talabalarning kasbiy tayyorgarligini oshirishda muhim ahamiyatga ega.

Dual ta'limda didaktik materiallarni loyihalash jarayoni tizimli yondashuv asosida amalga oshirilishi lozim. Bunda ta'lim maqsadlari, o'quv mazmuni, pedagogik texnologiyalar hamda texnikaviy vositalar o'zaro uzviy bog'liq holda tanlanadi. Masalan, elektron darsliklar va videomateriallar nazariy mashg'ulotlarda qo'llanilsa, amaliy mashg'ulotlarda simulyatorlar va virtual trenajyorlardan foydalanish maqsadga muvofiq hisoblanadi. Bu esa nazariya va amaliyot o'rtasidagi uzviylikni ta'minlaydi.

Raqamli texnologiyalar asosida yaratilgan didaktik materiallar talabalarning mustaqil ta'lim olish faoliyatini rivojlantiradi. Ta'lim platformalari orqali o'quv

materiallariga istalgan vaqtda murojaat qilish, topshiriqlarni bajarish va natijalarni tahlil qilish imkoniyati yaratiladi. Bundan tashqari, texnikaviy vositalar yordamida ta'lim jarayonini monitoring qilish, bilimlarni baholash va teskari aloqani ta'minlash jarayoni ancha samarali tashkil etiladi.

Dual ta'lim tizimida texnikaviy vositalardan foydalanish ishlab chiqarish korxonalari bilan hamkorlikni mustahkamlashga xizmat qiladi. Korxonalar tomonidan taqdim etilgan real ishlab chiqarish ma'lumotlari, videomateriallar va texnologik jarayonlar asosida didaktik materiallar ishlab chiqilishi talabalarning kelajak kasbiy faoliyatiga tayyorgarligini oshiradi. Bu esa bitiruvchilarning mehnat bozorida raqobatbardoshligini ta'minlashda muhim omil hisoblanadi.

Shuningdek, didaktik materiallarni loyihalashda pedagoglarning texnikaviy va raqamli kompetensiyalari muhim ahamiyat kasb etadi. Pedagog zamonaviy texnik vositalardan samarali foydalana olishi, ularni o'quv maqsadlariga mos ravishda integratsiya qilishi lozim. Shu bois, pedagog kadrlarni tayyorlash va qayta tayyorlash jarayonida texnikaviy vositalardan foydalanish metodikasiga alohida e'tibor qaratish zarur.

Umuman olganda, dual ta'limda didaktik materiallarni loyihalashda texnikaviy vositalardan foydalanish ta'lim jarayonini innovatsion asosda tashkil etish, ta'lim sifatini oshirish hamda nazariya va amaliyot o'rtasidagi uyg'unlikni ta'minlashga xizmat qiladi. Ushbu jarayonni takomillashtirish orqali zamonaviy mehnat bozori talablariga mos, yuqori malakali mutaxassislarini tayyorlash imkoniyati kengayadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti. Ta'lim tizimini rivojlantirishga oid normativ-huquqiy hujjatlar to'plami. – Toshkent: O'zbekiston, 2022.
2. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi. Dual ta'lim tizimini joriy etish va rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risidagi qaror. – Toshkent, 2021.
3. Xodjayev B.X. Pedagogika. Oliy ta'lim muassasalari uchun darslik. – Toshkent: TDPU nashriyoti, 2020. – 320 b.
4. Sayidahmedov N.S. Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2019. – 280 b.
5. Muslimov N.A., Usmonboeva M.H., Sayfurov D.M. Kasbiy ta'lim metodikasi. – Toshkent: Innovatsiya-Ziyo, 2021. – 300 b.
6. Ochilov M. Zamonaviy ta'lim texnologiyalari. – Toshkent: O'qituvchi, 2018. – 210 b.
7. Tolipov O'.Q., Usmonboeva M.H. Pedagogik texnologiyalar: nazariya va amaliyot. – Toshkent: Fan, 2020. – 260 b.
8. Polat E.S. Ta'limda axborot texnologiyalari. –Moskva: Akademiya, 2019.- 272 s.
9. Klarin M.V. Innovatsion ta'lim texnologiyalari.–Moskva: Pedagogika, 2018. – 240 s.
10. UNESCO. Technical and Vocational Education and Training (TVET) and Dual Education Systems. – Paris, 2020.
11. Ziyomammedov B., To'xtaboyev A. Raqamli ta'lim va innovatsion yondashuvlar. – Toshkent: Yangi asr avlodi, 2022. – 198 b.